

**ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

Андрусенко Ірина Володимирівна

науковий співробітник відділу початкової освіти

Інституту педагогіки НАПН України

Україна

У наш час суспільство дедалі більше усвідомлює необхідність перетворення свого життя на безпечне, здорове, стабільне. Нагальною потребою XXI століття є формування такого способу життя, який склав би основу довготривалого ощадливого розвитку людства. Зрозуміло, що науково-технічний прогрес, нові технології самі по собі не здатні подолати загрозу екологічної катастрофи, що нависла над планетою. Потрібна нова філософія, нова політика, нові моральні імперативи – зобов'язання кожної людини і людства в цілому. Загалом ідеться про таку систему цінностей, складову культурного світобачення, яка не залежала б від таких факторів, як економічні сплески чи занепади, зміна політичної влади тощо, у якій би захист і збереження природи вважались такою ж святістю як і саме життя [4].

Практично будь-яка з гострих проблем сьогодення, що торкається усіх без винятку життєвих інтересів людини, так чи інакше пов'язана з екологічним станом довкілля. Водночас, який би вид чи галузь суспільної діяльності людини ми б не розглядали, побачимо, що вони мають антиекологічну спрямованість: сучасна наука і техніка, індустрія, сільське господарство, туризм, розваги тощо.

Таким чином, ключового значення набувають проблеми екологічної освіти, обумовлені залежністю природокористування від характеру власності, безгосподарним використанням природи у суспільстві. Натомість постає необхідність реалізації доступних людям, навіть молодшого шкільного віку можливостей бережливого, науково обґрунтованого використання природи, її охорони й відтворення в наявних умовах нашої країни.

Із прийняттям Державного стандарту початкової освіти (2018р.) на екологічну освіту покладаються значні надії щодо виховання нової генерації людей з екологічно відповідним мисленням, високою екологічною культурою, екологоцентричним підходом до створення умов для взаємин між людиною і природою. Це зумовило необхідність формування в учнів початкових класів екологічно доцільного способу життя, вироблення екологічних умінь, що є складником природознавчої компетентності.

Компетентнісно орієнтований (компетентнісний) підхід вважається ключовою інноваційною ідеєю сучасної освіти. Для конструювання мети і змісту освіти у формі стандартів, програм і підручників сьогодні вирішальним викликом є розуміння компетентності як спроби специфічного укрупнення і конфігурації одиниць планованих результатів навчального процесу [5]. Екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства [2].

Одним із важливих завдань реалізації екологічної компетентності стало розроблення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для учнів початкової школи, спрямованого на формування соціально активної позиції, прагнення діяти для збереження довкілля і досягнення стабільного розвитку суспільства, позитивного сприйняття майбутнього.

Інтегрований курс «Я досліджую світ» побудовано на засадах інтегрованого підходу, критичного мислення, педагогіки партнерства. У ньому розкривається безмежний простір для творчості учнів. Викладений матеріал сприятиме всебічному розвитку особистості дитини та її світоглядних орієнтацій за допомогою засобів предметно-перетворювальної діяльності, формуванню інформатичної, проектно-технологічної та інших ключових компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими [1].

Навчальний зміст інтегрованого курсу спрямований на реалізацію компетентнісного підходу, а також сприятиме розвитку особистості учня, формуванню соціальних, громадянських, екологічних та здоров'язбережувальних моделей поведінки та особливий своєю динамічністю у використанні учителем у побудові навчального процесу.

Система вправ і завдань базується на практико-орієнтованій основі, характеризується багатофункціональністю, гнучкістю, різноманітністю, містить завдання різного рівня – від репродуктивного до творчого й органічно поєднує різні організаційні форми роботи (самостійно, в парах, в малих групах).

У процесі активного навчання роль учителя кардинально змінюється. Він виступає організатором дій учнів. Педагог надихає учнів, підбадьорює і скеровує їхні зусилля. Процес навчання відбувається майже цілком самостійно. Учні самі обирають спосіб діяльності, виконують обрані дії, обговорюють їх, приймаючи самостійні рішення. Вчитель лише створює умови для безпечного і ефективного протікання процесу навчання [3].

Його завданням є також розвиток в учнів навичок критичного мислення. Постановка перед учнями питань спонукає їх до пошуку відповіді – здобування знань та формування екологічних умінь. Маючи знання, отримані самостійно, учні більш готові до нових викликів і наступних дій.

Курс має на меті формування в учнів екологічно активної позиції, прагнення діяти для збереження довкілля і досягнення стабільного розвитку суспільства, знань про сталий спосіб життя, формуванні сталих, екологічно доцільних звичок, позитивного сприймання майбутнього.

Отже, формування екологічної компетентності – обов'язкова умова підготовки до розв'язання сучасних екологічних проблем, починаючи з початкової ланки. Стан шкільної екологічної освіти, визначає забезпечення засвоєння знань про довкілля, формування екологічно доцільних навичок поведінки в ньому, ошадливе ставлення до природи, що закладено в новому інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Список використаних джерел:

1. Андрусенко І.В. Особливості реалізації змісту інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в умовах Нової української школи / І.В. Андрусенко, Н.В.Котелянець, О.В.Агеєва // Початкова освіта: методичні рекомендації щодо організації навчального процесу в 2018/2019 навчальному році. / – К.: УОВЦ «Оріон», 2018. – С.102-110.
2. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] / Державний стандарт початкової освіти. – Постанова Кабінету міністрів України від 21лютого 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
3. Кодлюк Я.П. Підручник для початкової школи: теорія і практика / Я.П. Кодлюк. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 288 с.
4. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О. Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
5. Zur Entwicklung nationaler Bildungsstandards. Eine Expertise. Vorge stellt von Edelgard Bulmahn, Karin Wolff, Eckhard Klieme. Deutsches Institut fuer Internationale Paedagogische Forschung (DIPF) am 18. Februar 2003 in Berlin. – 146 s. // http://www.dipf.de/aktuelles/expertise_bildung-sstandards.pdf.